

Jolanta Szulc
Biblioteka Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego
w Katowicach

Gromadzenie i uzupełnianie księgozbioru w bibliotekach kościelnych w Polsce

Ustawa o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 r. jako pierwsze z zadań bibliotek różnych typów wymienia gromadzenie zbiorów, które jest planowym pozyskiwaniem i wprowadzaniem właściwych materiałów bibliotecznych¹.

Gromadzenie księgozbiorów bibliotecznych przebiega w dwóch etapach :

I etap – w czasie organizowania biblioteki gromadzi się materiały o ustalonym zakresie i poziomie dla uruchomienia placówki,

II etap – etap dłuższy, bez przewidywanego terminu zakończenia, w czasie którego gromadzi się i uzupełnia zbiory już zorganizowanej i działającej biblioteki.

Nie ulega wątpliwości, że gromadzenie jest sztuką kompletowania zbiorów, zarówno w trybie pozyskiwania nowych materiałów, jak i w drodze uzupełniania luk w księgozbiornie. Jednak o ostatecznym kształcie księgozbioru – stale ewoluującym – decyduje również usuwanie zbiorów, które wobec tego musi być z gromadzeniem skoordynowane².

W każdej bibliotece, a więc także bibliotece kościelnej, gromadzenie zbiorów musi być prowadzone planowo. W celu zapewnienia starannego i przemyślanego realizowania przyjętych przez bibliotekę zadań, sporządza się roczny plan gromadzenia zbiorów (w wyjątkowych wypadkach plan kwartalny lub wieloletni). Plan powinien uwzględniać :

a) zasady doboru materiału,

---

¹ *Bibliotekarstwo*. Red. Z. Żmigrodzki. Warszawa 1998 s. 54

² Wojciechowski J.: *Z problemów organizacji zasobów bibliotecznych*. „Przegląd Biblioteczny” 1998 nr 1 s.7-15

- b) liczbę jednostek planowanych przybytków,
- c) środki finansowe na jego realizację.

Gromadzenie zbiorów odbywa się przez zakup, wymianę, dary lub egzemplarz obowiązkowy. Obowiązująca ustawa o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych została uchwalona i ogłoszona w końcu 1996 roku³. W bibliotekach nie otrzymujących obowiązkowego podstawowym źródłem przyrostu zbiorów jest zakup. W niektórych bibliotekach powołuje się tzw. komisje zakupu. Zespoły specjalistów czy komisje zakupu są tylko ciałem doradczym. Za gromadzenie zbiorów w mniejszych bibliotekach odpowiada dyrektor lub kierownik biblioteki, w dużych bibliotekach – kierownik działu gromadzenia zbiorów. Czynności techniczne związane z gromadzeniem wykonuje dział gromadzenia, zaś w małych placówkach – upoważniony do tego pracownik.

Warsztat gromadzenia zbiorów

Przez pojęcie „warsztat gromadzenia zbiorów” rozumie się przeważnie odpowiednio dobrany księgozbiór podręczny i różnego rodzaju kartoteki⁴.

Księgozbiór podręczny zawiera wybrane wydawnictwa encyklopedyczne – głównie z zakresu wiedzy o książce, literaturę fachową, informatory o bibliotekach, instytucjach wydawniczych, księgarniach oraz pozycje będące źródłami informacji bibliograficznej o piśmiennictwie.

Do najważniejszych kartotek należą :

- a) Kartoteka zakupu – powstaje najczęściej z kartek (fiszek) zawierających adnotowane opisy bibliograficzne. Odzwierciedla ona tylko zamówienia i zakup pozycji dokonany na podstawie zapowiedzi wydawniczych raz (ewentualnie) podjętej przez komisję decyzji o zakupie książek. W kartotece tej można stosować następujące rozdzielacze :

---

³ Ramlau-Klakowska K.: *Nowa ustawa o egzemplarzu obowiązkowym na cenzurowanym*. „Przegląd Biblioteczny” 1998 nr 1 s. 39-52

⁴ *Bibliotekarstwo*. s. 55n

- „zamówienia wstępne”,
  - „zamówienia po przeglądzie z autopsji”,
  - „zakup zrealizowany częściowo”,
  - „zakup zrealizowany”.
- b) Kartoteka dezyderatów – zawiera zapotrzebowanie na określone pozycje zgłaszane przez czytelników, bibliotekarzy lub też wynotowane z różnych źródeł informacji.
- c) Kartoteka kontynuandów – odnotowuje się w niej przede wszystkim te wydawnictwa ciągłe lub zwarte wielotomowe, których kompletowanie sprawia dużo kłopotu, bo albo ukazują się nieregularnie, albo też następujące po sobie tomy, czy części, nie wychodzą kolejno.
- d) Kartoteka dekompletów – rejestruje m.in. brakujące roczniki czasopism.
- e) Kartoteka lektur (podręczników) – prowadzona jest w niektórych bibliotekach gromadzących lektury lub podręczniki.
- f) Kartoteka z adresami księgarń, antykwariatów czy instytucji, z którymi prowadzi się wymianę.
- g) Kartoteka darczyńców, to jest osób, których dary powiększyły księgozbiór biblioteczny.

Źródła gromadzonych informacji

Bibliotekarze organizują zakupy na podstawie różnych źródeł informacji. Należą do nich :

- a) zapowiedzi wydawców,
- b) oferty prenumeraty,
- c) przeglądy nowości wydawniczych,
- d) przeglądy egzemplarzy sygnałnych.

Zakupy zagraniczne książek realizowane są m.in. za pośrednictwem Ośrodka

Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, a czasopism – za pośrednictwem przedsiębiorstw zajmujących się kolportażem prasy zagranicznej. Ogólnie dostępną formą pozyskiwania książek obcych są zakupy w księgarniach sprzedających wydawnictwa importowane.

Zakup książek wydawanych dawniej realizuje się w antykwariatach lub na aukcjach książek.

INTERNET jako dodatkowe źródło informacji

W INTERNECIE za pośrednictwem adresu strony internetowej można obecnie uzyskać pewne informacje o książkach i czasopismach znajdujących się w sprzedaży rynkowej. Do najbardziej popularnych serwisów informacyjnych zaznajamiających użytkownika z nowościami wydawnictw katolickich należą:

- Katolicki Serwis Wydawniczy
(<http://www.książki.pl/ksw>),
- Kościół Rzymsko-Katolicki w Polsce OPOKA
(<http://www.opoka.org.pl>)
- MATEUSZ, chrześcijański serwis
(<http://mateusz.logon.bydgoszcz.pl>).

Gromadzenie informacji o nowościach wydawniczych przy wykorzystaniu możliwości technicznych INTERNETU posiada pewne zalety. Szybkość uzyskania takiej informacji raz możliwość zakupu w księgarni internetowej (za zaliczeniem pocztowym) może skutecznie usprawnić proces uzupełniania księgozbioru.

Bibliotekarz korzystający z usług INTERNETU będzie oczekiwał szczególnego rodzaju informacji o książce. Do podstawowych informacji należeć będą dane o autorze, tytuł książki lub czasopisma, adnotacja treściowa oraz cena. Niezwykle potrzebne będą także wiadomości na temat wydawnictw wielotomowych, serii wydawniczych, kontynuacji itd. Autorom stron internetowych wydawnictw i serwisów katolickich zaleca się dbanie o przejrzystość i prostotę w poruszaniu się po stronach internetowych serwisów już istniejących oraz popularyzację nowej formy zakupu książek, za pośrednictwem księgarni internetowej.